

SZILVÁSVÁRAD

A HELYI KÖZÖSSÉG TÖRTÉNETE, A TELEPÜLÉS MÚLTJA ÉS JELENE JELES ESEMÉNYEK TÜKRÉBEN

TOP-5.3.1-16-HE1-2017-00014 „A HELYI IDENTITÁS ÉS KOHÉZIÓ
ERŐSÍTÉSE SZILVÁSVÁRADON

Szilvásvárad Község Önkormányzata a helyi közösség fejlesztése, az identitás és kohézió erősítése céljából konzorciumi együttműködésben valósította meg a projekt céljainak elérését. A projektben részt vevő partnerek, az Önkormányzat és a Forti Pectore Egyesület célja a Szilvásváradon élők helyi identitástudatának erősítése, a lakosok közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztése, egy olyan folyamat elindítása volt, melynek keretében a helyi értékek feltárása, bemutatása közösségi ügyé tétele a legfontosabb, ezáltal hangsúlyozva a közösségi szerepvállalást.

Célként fogalmazódott meg, hogy javuljon a településen élők életminősége, olyan programsorozat kerüljön megvalósításra melynek köszönhetően javul a település népességmegtartó ereje, a településen élők közötti együttműködés fejlődik, a helyi szereplők aktivitása pozitívan változik. A megvalósított programok alkalmat adtak a régi talán már elfeledett hagyományok felelevenítésére, megismertetésére az új generációk számára.

A Bükk-hegység északnyugati részén, a Sajó vízrendszeréhez csatlakozó völgyfőben fekszik Szilvásvárad, és itt kezdődik a Sajó-völgyig húzódó, apró palóc-barkó falvak alkotta földrajzi, néprajzi kistáj, az Erdőhát. Amíg innen délre és északra egykor az egri római katolikus egyházi vezetéshez tartozott a föld és népe, addig Szilvásvárad mindig világi földesurak és a király tulajdona volt, lehetővé téve a protestantizmus korai elterjedését és megmaradását. A község építésze őrzi a palóc jellegzetességeket, régi hagyományaira az idősebbek még emlékeznek és igyekeznek átadni azt a fiatalabb generációknak.

A palóc lakodalmas régi hagyománya

Átmeneti rítusnak számított a gyerekkorból az érett, fiatal felnőtt korba. Vallásilag is fontos elem volt, külön helyet kaptak a templomban a házas asszonyok, urak, és a társadalmi helyzetüket is befolyásolta.

A menyasszonyi viseletre nagyon sokáig gyűjtött a család, így sok alkalommal gazdagabbnak látszott, mint amilyen a valóságban a család anyagi helyzete szerint

lehetett volna. lakodalmakat ugyanis a farsang és az úgynevezett kifsarsang idején tartottak. Kifsarsang napja az őszi nagyobb gazdasági munkák befejezésétől, Szent Mihálytól (szeptember 29.) Katalin napig (november 25.) – tehát majdnem adventig tartott. Esküvőket nem tartottak máskor, hiszen nemcsak egy-egy ünnepnek, de az egész évnek megvolt a maga rendje, a gazdasági (pl.: aratás, szüret) és nagy téli munkák (pl.: fonás, szövés), valamint a nagy ünnepekre való készülődés ideje (advent, böjt) és a nagy ünnepek napjai nem voltak házasságkötésre ajánlottak. A lakodalmi étkezés mikéntjéről számos néprajzi forrás ír, mindenhol egységesen hosszú, társas munkafolyamatként említik. A férfiak disznóöléssel, a húsok előkészítésével, a bor és a pálinka üvegekbe töltésével foglalkoztak. A nők pedig tyúkot pucoltak, levestésztát készítettek és süteményeket sütöttek. Magával a főzéssel mindig tapasztalt asszonyt, úgynevezett főzőasszonyt bíztak meg, akiknek többen segítettek. A menyasszony násznépét általában a vőlegény vőfélye, vagy násznagya hívta meg a vőlegényes házhoz, a lakodalom estéjén. Az esküvő reggelén a menyasszony nászinget küldött a vőlegénynek. A jegyesek külön mentek a templomba, ki-ki a maga násznépével. A menyasszonyt, aki fehér ruhát viselt több alsószoknyával, csak este vitték a vőlegényes házhoz. A vacsora után jött a menyasszonytánc, majd ezt követően a menyasszonyfektetés. A násznép egész éjszaka vígadt. Másnap reggel a menyasszonyt felkontyozva avatásra vezették. Ekkor kezdődött a lakodalom java része, az "öreg hérész".

A KÖZÖSSÉG TÖRTÉNETE NAPJAINKBAN, JELES ESEMÉNYEK ÉLETREHÍVÁSA A PROJEKT KERETÉBEN

Köszöntünk Szilvásváradon

„Köszöntünk Szilvásváradon” kisgyermekesek, gyermekvárók összejövetele címmel került megrendezésre a mindenki számára nyitott, színes programkínálatot nyújtó esemény a projekt keretein belül. A megjelent gyermekek kipróbálhatták a Fabatka-porta népi játékeit, amely a szórakoztatás mellett azzal a

céllal is kerültek megalkotásra, hogy felkeltsék érdeklődésüket a természetes anyagok, magyar népi motívumok és hagyományok iránt.

Kézműves foglalkozások során többek között elsajátíthatták a dekupázs technikával végzett tojásdíszítés rejtjelmeit is.

Védőnők és fejlesztő pedagógusok közreműködésével képesség- és készségfejlesztő játékokkal ismerkedhetnek a gyermekek, a szülők pedig egészségmegőrzés és készségfejlesztés kisgyermekkorban témakörében hallgathattak előadásokat. A programra érkezőket mindkét helyszínen frissítővel, finom falatokkal, gyümölcs és zöldség kóstolással várták!

NYÁRKÖSZÖNTŐ SZOMSZÉDÜNNEP SZILVÁSVÁRADON

Gazdag és változatos kulturális programok várták a szilvásvárad lakosokat a 2019. július 20-án megtartott szomszédünnep keretében. Az eseményre látogatók népi kézműves mesterségek (fafaragás, kosárfonás, fazekasság) bemutatóját tekinthették

meg, kézműves foglalkozásokon vehettek részt, lehetőség volt lovaskocsikázásra illetve lovagoltatásra is.

A délután folyamán pedig az ózdi Néptánc Együttes műsora és táncház tette emlékezetessé a napot a résztvevők számára.

SZILVÁSVÁRADON TEREM

A Kertünk titkai interaktív előadássorozat a projekt folyamán minden évben több alkalommal valósult meg szakember közreműködésével.

Olyan óvodáknak nyílt lehetősége saját zöldséges kertjük létrehozására, amelyek rendelkeznek szabad, megművelhető földterülettel. A gyerekek megismerhették a talajjavítás folyamatát, a növények helyes ültetésének módját és a kerti eszközök használatát. A szakember a TOP-5.3.1-16-HE1-2017-00014 "A helyi identitás és kohézió erősítése Szilvásváradon" azonosító számú projekt keretében a gyerekekkel közösen ültette el a palántákat. A nyár második felében a palánták növekedését

figyelemmel kísérve az ovisokkal együtt vizsgálja meg, mennyit fejlődött a beültetett palánta.

- A betakarítások alkalmával, ahol az ovisok láthatják, hogy a beültetett palántáik milyen szép termést hoztak és meg is kóstolhatják azokat.

Bűnmegelőzési és közbiztonság javítását segítő program indítása

2019. május 29-én a Szilvásvárad Manóvár Óvoda adott otthont a TOP-5.3.1-16-HE1-2017-00014 projekt keretében megvalósuló, a "Bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok" címmel szervezett interaktív előadásnak. A programra a nagyvisnyói tagóvodából is érkeztek gyermekek. Az eseményen a rendőrség részéről Bertalan Péter és Barta Ákos körzeti megbízottak, a polgárőrség részéről pedig Varga Balázs elnök tartott előadást. Játékos formában láthatták és hallhatták a résztvevők az ismerkedés szabályait (ki az idegen számukra, mit mondhatnak el idegen embernek magukról és családjukról), általuk nem ismert személytől miért nem szabad ajándékot elfogadni. Szó esett a helyes közlekedési szabályokról (gyalog, kerékpárral, utasként

gépkocsiban, stb.). A gyerekek az előadást nem csak érdeklődve figyelték, hanem annak aktív résztvevőiként lelkesen osztották meg tapasztalataikat, véleményüket. A napot a témát feldolgozó báb előadással zárták. A programon minden nebuló gyümölcslevet, csokit, rágcsálnivalót fogyaszthatott.

Az őseMBER nyomában

A program nyilvános volt, melyen minden korosztály képviselte magát. A Szalajka-Fatelep Állomáson találkoztak a túra résztvevői és a túra vezetője, Regős József (környezetvédelmi asszisztens, barlangi kutatásvezető). Kisvonattal zakatoltak a hűsítő völgyben egészen a Gloriett-tisztásig, majd innen tovább folytatták útjukat az őseMBERbarlang felé, ahol megismerkedtek a barlang érdekességeivel. Megtudhatták hol található a barlang szentélye ill., hogy milyen régészeti leletek kerültek elő. A visszafelé úton tovább bővíthették ismereteiket a Szalajka-völgyről "Mókus bácsinak" köszönhetően. A túra az Orbán Ház Múzeum és tájházban ért véget, ahol almával,

üdítővel, pogácsával és frissítő limonádéval vártuk vendégeinket.

Új kenyér ünnepe

Az esemény kenyéradással kezdődött, ezt követően Boros Dénes és cigányzenekara gondoskodott a jó hangulatról. Vendégeinket sült hurkával és kolbásszal, frissítő limonádéval vártuk. A gyerekekre is gondoltunk, szórakoztatásukra a Bárka Színpad népi játszóháza szolgált különböző játékos feladatokkal. Sajnos az időjárás nem volt végig kegyes hozzánk, így a néptáncsoport előadására az iskola aulájában került sor.

Az egri Szederinda és Lajta, valamint felsőtárkányi néptáncosok különböző néptánc típusokat mutattak be, amelyekkel nagy sikert arattak a közönség körében.

Farsang farka programsorozat

A rendezvény nyilvános volt, de főképp az iskola tanulói vettek részt nagy számban. Volt, aki a hagyományos formát választotta, de többen készítettek cica, nyuszi és batman álarcot. A gyerekek most is bebizonyították kreativitásukat, nagyon szép alkotások születtek.

A rendezvényen szinte minden korosztály képviselte magát. A fáradtabb lábú szépkorúak az önkormányzati busz segítségével jutottak el a rendezvényre. Kétfajta fánk készült, továbbá nápolyit, gyümölcs- és gyógyteát kínáltunk. Játékos vetélkedőn vettek részt Vendégeink, amelyért cserébe oklevél és egy kis meglepetés ajándék is járt. Nagy örömünkre mindenki jól szórakozott és ízlettek a friss, helyben sült fánkok.

Régi ízek, Szilvásvárad receptek

A helyszínre érkezőket frissítőkkel és harapnivalóval várták. Játékos vetélkedőn vettek részt Vendégeink, melyért cserébe oklevéllel és kis meglepetés ajándékkal kedveskedtek. Szilvásváradról 1994-ben készített kisfilmet Hubai Gruber Mikós úr, melyet levetítették a jelenlévők legnagyobb örömeire. Mindenki jól szórakozott és szép számban kaptunk recepteket, amelyekből szilvásvárad receptfüzet készült.

Babaváró ünnep

A koronavírus járvány miatt online formában valósult meg a rendezvény.

A településen élő kisgyermekes családok, gyermeket váró szülők gyermekneveléssel kapcsolatos tapasztalatait, tanácsait osztják meg egymással.

A csoporton belül a különböző albumokban (gyermekápolási-, gondozási eszközök, ruhák játékok stb.) adás-vételre kerülhet sor, ezzel létrehozva egy bababörzét.

Továbbá egy alkalommal laktációs és három alkalommal gyermek elsősegély előadást tartott Illés Szabina területi védőnő, amelyek visszanézhetőek a későbbiekben is.

Ifjúsági értékőr program

2021. márciusában „**Ifjúsági értékőr program**” Szilvásvárad, néven létrehoztak egy nyilvános Facebook csoportot.

A koronavírus járvány miatt a csoportba kerültek feltöltésre a helyi értékekkel, írásos emlékekkel és ragadványnevekkel kapcsolatos videók, képek, leírások, tájékoztatók.

Az általános iskolák kinyitása után, 2021.04.28-án a programhoz összegyűjtött anyagok levetítésre kerültek - a Facebook csoportból – a Szilvásvárad Jókai Mór Általános Iskola alsó tagozatos diákjai számára, külön termekben és időpontokban, a jelenlegi járványügyi szabályok betartása mellett.

A gyermekek Hazslinszky Tamás és Regős József által összeállított „A Bükk barlangjai a mondák, regék és hiedelmek világában” című füzetet és Balaton szeletet kaptak ajándékként.

Az összegyűjtött értékekből, emlékekből a későbbiekben készítünk egy „Szilvásvárad értékőr” füzetet, amelyből a Szilvásvárad Jókai Mór Iskola tanárai és tanulói, a

Szociális Szolgáltató Központ, a szilvásváradai könyvtár, valamint a gyűjtésben részt vevő szilvásváradai lakosok is kapnak tiszteletpéldányt, ezen felül letölthető lesz weboldalunkról is.

Gál Gyula – Szilvásvárad története, Lehoczky Alfréd – Szilvásvárad története (Középkor) című könyvéből is idéztünk fel részleteket.

A programszervezés és közösségfejlesztés szempontjából korlátozott időszakot a projektben vállalt közösségfejlesztő képzés teljesítésére fordították. A képzést a támogatási szerződésben foglaltak szerint teljesítették, a megvalósításban részt vevő szakmai munkatárs, valamint a konzorciumi partnerként bevonásra kerülő egyesület szakmai munkatársa közösségfejlesztő tanúsítványt szerzett, az alábbi képzési lehetőség keretében:

- az SzPk-00009-14-04 0 03 3 azonosító számú „Közösségfejlesztő” szakmai programkövetelmény alapján engedélyezett felnőttképzési programban.

A 125 órás képzés 2021. január 18. és 2021. február 20. között 125 órában zajlott, az IOSZIA Duális Szakképzési és Felnőttképzési Intézmény Korlátolt Felelősségű Társaság szervezésében. A képzésen a szilvásváradai közösségi munkatárs, valamint a Forti Pectore Egyesület szakmai vezetője vettek részt.

Élő hagyományaink

A Lipicai Lovasközpont előtti téren került megrendezésre a hagyományörző rendezvény.

A program nyilvános és ingyenes volt, melyen minden korosztály képviselte magát. Az esemény kenyéradással kezdődött Karászi Attila Zsolt szilvásváradai református lelkész úrral, ezt követően a Szilvásváradai Szivárvány Énekkar, a Felsőtárkányi Hagyományörző Néptáncgyűttes, és az ÓMI Zenés Színház gondoskodott a jó hangulatról. Bécsi Gyula néptánc tanár növendékeivel, egy órás tánc ház keretében tanította néptáncra az érdeklődőket. A délután folyamán különböző néptánc típusok kerültek bemutatásra, amelyek nagy sikert arattak a közönség körében.

A Vendégeket gulyással, frissítő limonádéval várták. A gyerekekre szórakoztatásáról kézműves foglalkozással gondoskodtak.

Arany fakanál

A Lipicai Lovasközpont előtti térre várták a finom ételek és kulturális programok iránt érdeklődőket, ahol minden korosztály megtalálhatta a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségét. A gyerekeket kézműves foglalkozás várta, fellépett a Mikófalvi Néptánc Együttes és a Szabad Szombat Táncegyüttes. A vendégeket szilvás ételek kóstolója várta.

Szilvásvárad ihlette ételek

Szilvásvárad ihlette ételek illetve családi receptek alapján megvalósult étkek versenyére várták a szilvásvárad lakosokat szeptember 11-én a Szalajka-völgy felső parkolójához. Minden jelentkező díjazásban részesült, a legjobb ételeket a zsűri külön jutalmazta. A megjelent vendégeket Boros Dénes zenekar szórakoztatta.

Közös névnapok

Közös névnapok megünneplésére várták a szilvásvárad lakosokat 2021. október 28-án, hagyományteremtő, a helyi közösséget megerősítő céllal, a mindennapi élet változásainak figyelembe vételével a közösségek újjászervezésére, az aktív társadalmi élet fenntartására.

A hasonló élményeknek köszönhetően erősödhetnek és bővíülhetnek a településen az egyéni és közösségi szintű kapcsolatok.

Szilvásváradon aktívan

A Szilvásvárad Jókai Mór Általános Iskolában került megrendezésre a „Szilvásváradon aktívan - a mozgáskultúra magasiskolája” programsorozat a projekt megvalósításának minden évében egy alkalommal.

A rendezvény célja az aktív sportot népszerűsítő rendszeres tevékenység elindítása, valamint a rendszeres sportolás hangsúlyozása nagyon fontos az egészségtudatos életmód kialakításához.

A programban résztvevő SBS Egri Kézilabda Klub tagjai a feladatok összeállításánál ügyeltek arra, hogy minden korosztálynak megfelelő legyen, így a programon aktívan részt tudtak venni az alsós és a felsős tanulók is.

A sportnap feladatait az Egri Kézilabda Klub tagjai állították össze, különböző váltó versenyekkel, valamint többféle ügyességi feladatokkal is várták a tanulókra.

Közlekedésbiztonsági program

Az érdeklődők a Szilvásvárad Szociális Szolgáltató Központban egy előadást hallhattak a Mikszati Kft. képviselőjétől Mikszati Zoltántól.

Az előadás többek között összefoglalta a közlekedés legfőbb szabályait, felelevenítették a legfőbb közlekedési táblák jelentését. Hallhattak az elsőbbségadás szabályairól, a gyalogosan, biciklivel vagy járművel közlekedőkre vonatkozó főbb szabályokról. Feleleveníthették a résztvevők a rendőri karjelzésekkel kapcsolatos ismereteiket és a gyakorlatban is láthatták a jelzéseket.

Az óvodából érkező nagycsoportosokat, valamint az általános iskola alsó tagozatát egy gyakorlati pálya várt.

A gyerekek nagy örömmel fogadták a Szilvásvárad Szociális Szolgáltató Központ udvarára varázsolt kereszteződéseket, gyalogos átkelőhelyeket. A pályát gyalogosan, rollerrel és biciklivel is ki lehetett próbálni a gyerekeknek. Egyetlen fontos szabályt követve, ügyeljének az elsőbbségadásra. Forgalmi helyzetek szimulálásához közlekedési táblák, zebrák is kihelyezésre kerültek.

A gyakorlati pályákon a szabályok betartását a gyerekeknél Bertalan Péter körzeti megbízott és járőrtársa is segítette, felhívta a figyelmüket a gyalogos átkelőhelyen biciklivel vagy rollerrel közlekedők helyes átkelésének szabályaira.

A gyerekeknek lehetőségük nyílt kipróbálni a részegszemüveget, megtapasztalhatták hogyan láthatnak az ittas emberek. A feladat egyszerű volt, a szemüveg felvételét átkelni a gyalogátkelő helyen, figyelve a forgalomra, ami a szemüvegben egyáltalán nem volt könnyű feladat.

A gyakorlati pálya egy része a felnőtteké volt, ahol lehetőségük nyílt kipróbálni az elektromos kerekesszéket.

Tanulmányút

A projekt keretében tanulmányúton vettek részt 2021. október 5. - 2021. október 6. között a települési önkormányzatok közösségfejlesztési folyamatban kulcsszereplőként résztvevő vezetői, lakosai .

A két napos utazáson, mely szállást és ellátást is magában foglalt a részt vevők többek között a következő programokon vehettek részt

- Füzér vára, regéci vár meglátogatása

- Megyer-hegyi Tengerszem, Megyer-hegyi Kilátó, Vízikapu meglátogatása
- Trinitárius kolostor, Sárospataki Képtár, Szent Erzsébet Ház és nagykönyvtár megtekintése

Az utazás tovább bővítette a részt vevők ismereteit kulturális örökségünket illetően és a helyi tapasztalatok megismerése segítheti a jövőbeli közösségfejlesztési folyamatok erősítését.

Szilvásvárad képekben

A Szilvásvárad Szociális Szolgáltató Központban került megrendezésre a „Szilvásvárad képekben” című filmvetítéssel egybekötött fotókiállítás megnyitója.

A kiállított és kivetített múltidéző fotók, Szilvásvárad lakosaitól származnak, melyet Bakk Zsuzsanna gyűjtött össze a lakóktól.

A régi képek önmagukban is megragadják sok ember figyelmét és segítenek visszatekinteni a múltba. Ez különösen igaz, ha szülőfalunkat, gyermekkorunkat, rokonainkat tekinthetjük meg egy - egy régi Szilvásváradon készült fotográfián.

A közönség soraiban ülők, lelkesen segítettek felfedni kiket rejtenek a fotók és egy-egy kedves történettel is bővítették a jelenlévők ismereteit, hogy hol, milyen alkalomból készült a kép.

A jelenlévők egy igazi „időutazáson” vehettek részt, nemcsak a régi ismerősök, rokonok fotóinak felelevenítésével, de településünk épületeinek, utcaképének változásait látva is.

